

Etusivu>Sinun oikeutesi>Rikoksen uhri>Uhrin oikeudet jäsenmaittain

Uhrin oikeudet jäsenmaittain

Italia

Rikoksen uhri on henkilö, jonka **oikeudellisesti suojeltua etua** on loukattu sellaisen teon seurauksena, joka kansallisen lainsäädännön mukaan on rikos.

Rikoksen uhri on toisin sanoen henkilö, jota rikos on *oleellisesti* loukannut.

Vahingonkärsijä on henkilö, jolle aiheutuu rikoksen seurauksena vahinkoa (aineellista tai aineetonta vahinkoa, jonka arvo voidaan määrittellä rahassa).

Yleensä rikoksen uhri ja vahingonkärsijä ovat sama henkilö, paitsi jos kyseessä on esimerkiksi murha. Silloin surmansa saanut henkilö on uhri, kun taas hänen perheenjäsenensä ovat vahingonkärsijöitä, joilla on oikeus vaatia tuomioistuimessa korvausta.

Laki antaa rikoksen uhrille tiettyjä henkilökohtaisia oikeuksia ennen tuomioistuinkäsittelyä (oikeudenkäyntiä), sen aikana ja sen jälkeen.

Italian rikosoikeudellinen menettely alkaa esitutkinnalla. Poliisi ja syyttäjät tutkivat asiaa. Esitutinnan jälkeen syyttäjät (*pubblico ministero*) päättää, asettaako hän rikoksesta epäillyn syytteeseen vai esittääkö hän esitutkintatuomarille (*giudice per le indagini preliminari*) asian käsittelyn lopettamista. Tiettyissä rikoksissa rikosoikeudellinen menettely aloitetaan vain jos uhri tekee syyttämispyyntönsä poliisille tai syyttäjälle.

Oikeudenkäynnissä tuomioistuin tutkii kaiken kerätyn todistusaineiston ja ratkaisee vastaajan syyllisyyden. Oikeudenkäynnin päätteeksi tuomioistuin joko tuomitsee epäillyn syylliseksi tai vapauttaa hänet, minkä jälkeen seuraa mahdollisesti muutoksenhaku ylempään oikeusasteeseen.

Uhrilla voi olla merkittävä rooli rikosoikeudenkäynnissä, ja hänellä on siten erilaisia oikeuksia. Uhri voi osallistua oikeudenkäyntiin **ilman erityistä oikeudellista asemaa, tai hän voi osallistua aktiivisemmin asianomistajana.**

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

4 - Korvaus

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Päivitetty viimeksi: 13/10/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

Mitä tietoja saan viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Saatuuan ilmoituksen rikoksesta syyttäjät ja rikospoliisi ovat velvollisia kertomaan sinulle, että asianomistajana olet oikeutettu nimeämään asianajajan käyttämään oikeuksiasi ja että sinulla on oikeus Italian valtion oikeusapuun (Italian rikosprosessilain (*Codice di procedura penale*) 101 §).

Kun otat ensimmäistä kertaa yhteyttä syyttäjään, sinulle ilmoitetaan osamallasi kielellä tiedot, jotka koskevat

rikosilmoituksen tai syyttämispyyntönsä jättämistä, asemaasi tutkinnassa ja oikeudenkäynnissä, oikeuttasi saada tietoonsi oikeudenkäynnin aika ja paikka sekä syytteet ja, jos olet nostonut asianosaisena siviilikanteen, oikeuttasi saada tuomiosta ilmoitus sekä sen tiivistelmä,

oikeuttasi oikeudelliseen neuvontaan ja oikeusapuun, jotka maksaa Italian valtio,

sitä, miten voit saada tulkkauspalvelua ja oikeudenkäyntiasiakirjojen käännökset,

mahdollisia suojelutoimenpiteitä,

lainsäädännössä tunnustettuja oikeuksiasi, jos olet keuleet muussa EU:n jäsenvaltiossa kuin siinä, missä rikos on tehty,

sitä, miten voit saada korvauksia rikosasian käsittelyn mahdollisesti aiheuttamista kuluista,

mahdollisuutta hakea korvausta rikoksesta aiheutuneesta vammasta tai vahingosta,

mahdollisuutta peruuttaa syyttämispyyntö tai aloittaa sovittelu,

oikeuksiasi menettelyssä, kun vastaaja hakee menettelyn lykkäystä koeajaksi tai kun sovelletaan rangaistusvastuun ulkopuolelle jättämistä rikoksen merkityksettömän luonteen vuoksi,

paikallisia terveydenhuoltopalveluja, majoitusmahdollisuuksia, turvakoteja ja suojapaikkoja.

(Rikosprosessilain 90 bis §.)

En asu maassa, jossa rikos tapahtui (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen). Miten oikeuteni on suojattu?

Jos et puhu etkä ymmärrä italiaa, sinulla on oikeus käyttää osaamaasi kieltä jättäessäsi rikosilmoituksen tai syyttämispyyntönsä syyttäjälle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (*tribunale*). Sinulla on myös oikeus saada pyynnöstä vahvistus rikosilmoituksesi tai syyttämispyyntösi vastaanottamisesta osamallasi kielellä (rikosprosessilain täytäntöönpano-ohjeiden (*Disposizioni di Attuazione del Codice di Procedura Penale eli disp.att.*) 107 ter §).

Jos olet keuleet tai asut Italiassa, syyttäjä lähettää muissa Euroopan unionin jäsenmaissa tehtyjä rikoksia koskevat rikosilmoitukset tai syyttämispyyntöt muutoksenhakutuomioistuimen (*Corte di appello*) yleiselle syyttäjälle, jotta tämä voi toimittaa ne toimivaltaiselle oikeusviranomaiselle (Rikosprosessilain täytäntöönpano-ohjeiden 108 ter §).

Ks. myös:

[Lain tasaisen asetuksen \(Decreto Legislativo\) 204, annettu 9. marraskuuta 2007](#) (rikoksen uhreille maksettavista korvauksista annetun direktiivin 2004/80/EY täytäntöönpanosta), 1–5 §.

(Lain tasaisen asetuksen 204/2007 täytäntöönpanosta) [23. joulukuuta 2008 annetun asetuksen 222 2–6 §](#), [lain 122, annettu 7. heinäkuuta 2016](#) (väkivaltarikoksen uhreille maksettavista korvauksista annettu eurooppalaki 2015–2016), 11 §.

Mitä tietoja minulle annetaan, jos ilmoitan rikoksesta?

Kun otat ensimmäistä kertaa yhteyttä syyttäjään, sinulle ilmoitetaan osamallasi kielellä tiedot, jotka koskevat

oikeuttasi saada tietoa menettelyn tilasta sekä kirjauksista viralliseen rikosilmoitusrekisteriin,

oikeuttasi saada ilmoitus asian käsittelyn lopettamista koskevasta pyynnöstä,

sitä, miten mahdolliseen oikeuksiesi rikkomiseen voidaan hakea muutosta,

viranomaisia, joilta voit saada asiaa koskevia tietoja,

sitä, miten voit saada korvauksia rikosasian käsittelyn mahdollisesti aiheuttamista kuluista.

Henkilöön kohdistuvaa väkivaltarikosta koskevassa menettelyssä sinulla on pyynnöstäsi oikeus saada välittömästi rikospoliisilta tieto syytetyn vapauttamista koskevista valmisteluista tai säilöönottopäätöksen raukeamisesta. Sinulle ilmoitetaan myös välittömästi, jos syytetty pakenee tutkintavankeudesta tai vankilasta ja jos tämä tarkoituksellisesti jättää noudattamatta vangitsemismääräystä, ellei tästä aiheudu rikoksentehtyjälle tosiasiallista vaaraa (rikosprosessilain 90 ter §).

Onko minulla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Syyttäjä nimeää kääntäjän, kun asiakirja on käännettävä vieraalle kielelle tai murteelle, jota ei ole helppoa ymmärtää, tai tulkin, jos haluat antaa tai sinun on annettava lausunto etkä puhu italiaa. Lausunnon voi antaa myös kirjallisesti, jolloin se sisällytetään rikosilmoituksen kääntäjän toimittaman käännöksen kanssa.

Viranomainen nimeää tarvittaessa omasta aloitteestaan tulkin, jos et puhu etkä ymmärrä italiaa ja sinua on kuultava todistajana tai jos haluat osallistua käsittelyyn ja olet pyytänyt tulkkausta.

Tulkin apua voidaan mahdollisuuksien mukaan käyttää myös etäviestintätekniikan avulla, edellyttäen että tulkin fyysinen läsnäolo ei ole välttämätöntä, jotta voit asianmukaisesti käyttää oikeuksiasi tai ymmärtää menettelyä.

Jos et puhu etkä ymmärrä italiaa, sinulla on oikeus saada maksutta käännökset asiakirjoista tai niiden osista, jotka sisältävät oikeuksiasi käyttämiseen liittyvää tietoa. Käännökset voidaan antaa suullisesti tai tiivistelmänä, jos syyttäjä katsoo, että se ei vaaranna oikeuksiasi (rikosprosessilain 143 bis §).

Jos et puhu etkä ymmärrä italiaa, sinulla on oikeus käyttää osaamaasi kieltä jättäessäsi rikosilmoituksen tai syyttämispyyntöön syyttäjälleensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Sinulla on myös oikeus saada pyynnöstä vahvistus rikosilmoituksesi tai syyttämispyyntösi vastaanottamisesta osaamallasi kielellä (rikosprosessilain täytäntöönpano-ohjeiden 107 ter §).

Miten viranomaiset varmistavat, että ymmärrän ja tulen ymmärretyksi (jos olen lapsi tai jos olen vammainen)?

Syyttäjä nimeää kääntäjän, kun asiakirja on käännettävä vieraalle kielelle tai murteelle, jota ei ole helppoa ymmärtää, tai tulkin, jos haluat antaa tai sinun on annettava lausunto etkä puhu italiaa.

Jos olet alaikäinen, tuomari voi myös omasta aloitteestaan tilata asiantuntijalausunnon, jos iästäsi on epäselvyyttä (epäselvissä tapauksissa sinun oletetaan menettelyohjeita sovellettaessa olevan alaikäinen). Samassa asiantuntijalausunnossa voidaan myös määritellä, oletko vammainen.

Rikosprosessilain 351 §:n 1 ter momentti.

Jos rikospoliisi edellyttää Italian rikosprosessilain 572, 600, 600 bis, 600 ter, 600 quater, 600 quater 1, 600 quinquies, 601, 602, 609 bis, 609 quater, 609 quinquies, 609 octies, 609 undecies ja 612 bis §:n soveltamisalaan kuuluvia rikoksia koskevissa menettelyissä alaikäisiltä todistamista, sen on pyydettävä avuksi syyttäjän nimittämä ammattitaitoinen psykologi tai lastenpsykiatri. Näin on myös, kun todistamista edellytetään erityisen haavoittuvassa tilassa olevilta aikuisilta. Kun todistamista edellytetään, erityisen haavoittuville henkilöille taataan aina, että henkilö ei joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä häntä pyydetä todistamaan uudestaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi tutkinnan kannalta.

Rikosprosessilain 362 §:n 1 bis momentti.

Rikosprosessilain 351 §:n (1 bis momentin) mukaan syyttäjän on kerätessään näyttöä alaikäisiltä pyydettävä avuksi psykologian tai lastenpsykiatrian asiantuntija. Näin on myös, kun todistusta edellytetään erityisen haavoittuvassa tilassa olevilta aikuisilta. Joka tapauksessa erityisen haavoittuville henkilöille taataan, että kun todistamista edellytetään, henkilö ei joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä häntä pyydetä toistuvasti todistamaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi tutkinnan kannalta.

Rikosprosessilain 498 §:n 4–4 quater momentti.

4. Alaikäisten todistuksen, myös osapuolten kysymykset ja väitteet, kuulee tuomioistuimen tuomari. Todistusta kuullessaan tuomari voi pyytää alaikäisen perheenjäsenen tai pätevän lastenpsykologin apua. Jos tuomari osapuolia kuultuaan katsoo, että alaikäiselle voidaan esittää suoria kysymyksiä, hän määrää todistamisen tapahtuvan aiemmissa kohdissa kuvatulla tavalla. Tähän määräykseen voidaan hakea muutosta kuulemisen aikana.

4 bis Jos osapuoli sitä pyytää tai jos tuomari katsoo tarpeelliseksi, sovelletaan 398 §:n 5 bis momentissa kuvattua menettelyä.

4 ter Italian rikoslain 572, 600, 600 bis, 600 ter, 600 quater, 600 quinquies, 601, 602, 609 bis, 609 ter, 609 quater, 609 octies ja 612 bis §:n soveltamisalaan kuuluvia rikoksia koskevissa menettelyissä rikosten uhreja, jotka ovat joko alaikäisiä tai mielenterveysongelmista kärsiviä aikuisia, kuullaan heidän tai heidän oikeusavustajansa pyynnöstä käyttäen peillasia tai sisäpuhelinjärjestelmää.

4 c Tämän vaikuttamatta edellisessä kohdissa esitettyyn tuomari voi uhrin tai tämän oikeusavustajan pyynnöstä määrätä suojelutoimenpiteitä, jos rikoksen uhri, jota on kuultava, on erityisen haavoittuvassa tilassa.

Rikosprosessilain 398 §:n 5 quater momentti.

Jos rikoksen uhri, jota on kuultava, on erityisen haavoittuvassa tilassa, sovelletaan 498 §:n 4 quater momenttia, tämän vaikuttamatta 5 ter momenttiin.

Uhrien tukipalvelut

Kuka tukee uhreja?

Rikoksen uhreja tukevat alueen terveydenhuoltopalvelut, asumispalveluja tarjoavat laitokset, turvakodit, suojapaikat ja muut paikallisten ja alueellisten järjestöjen hallinnoimat palvelut. Tavallisesti monilla alueilla on verkostoja, joihin kuuluu paikallisia järjestöjä, syyttäjiä, piirituomioistuimia ja terveydenhuoltopalveluja, jotka tarjoavat kaikenlaisten rikosten uhreille maksutonta tukea.

Ohjaako poliisi minut automaattisesti tukipalvelujen piiriin?

Kyllä. Varsinkin jos olet tiettyntyyppisten rikosten (esimerkiksi ihmiskaupan, perheväkivallan, seksuaalisen väkivallan) uhri, pitkään alalla toimineet lainvalvontaviranomaisiin yhteydessä olevat järjestöt tarjoavat sinulle tietoa saatavillasi olevista turvakodeista tai asumispalveluista.

Miten yksityisyyttäni suojellaan?

Jos olet erityisen haavoittuvassa tilanteessa ja edellytetään todistamista, sinulle taataan, että et joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä sinua pyydetä todistamaan uudestaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi tutkinnan kannalta.

Lisäksi lain tasoisessa asetuksessa 196, annettu 30. kesäkuuta 2003, (henkilötietolaki) on erityisiä sääntöjä oikeudellisten tietojen käsittelystä. Niiden tarkoituksena on suojella tietojen luottamuksellisuutta ja tietoturva. Tämän lisäksi katsotaan, että silloin, kun olet rikoksen uhri rikosoikeudellisen menettelyn asianomistajana, sinun edellytetään todistavan oikeudenkäynnissä. Lainsäädännössä esitetään säännöt siitä, miten tämä tapahtuu. Tavoitteena on, ettei sinun tarvitse esittää todistustasi useaan kertaan (valmistelustunnossa – *incidente probatorio*). Säännöillä suojellaan sinua uhrina myös siten, ettei sinun tarvitse olla tekemisissä tutkinnan kohteena olevan osapuolen / syytetyn kanssa. Jos olet alle 18-vuotias, kuvaasi tai nimeäsi ei saa julkaista lehdissä. Nimenjulkaisemiskieltoa sovelletaan myös yli 18-vuotiaisiin. Järjestelmän tavoitteena on estää henkilötietojesi ja sellaisten tietojen leviäminen, joista sinut olisi mahdollista tunnistaa.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Uhrin tukipalvelujen saaminen ei edellytä rikosilmoituksen tekemistä.

Henkilökohtainen suojele, jos olen vaarassa

Minkälaista suojeleua voin saada?

Tietyissä olosuhteissa, joista säädetään lainsäädännössä (rikosprosessilain 273 ja 274 §) ja joita voivat olla muun muassa rikoksen uhrin mahdollinen vaarassa olo (erityisesti vaara, joka seuraa siitä, että rikoksen tekijä jatkaa lainvastaista käyttäytymistään), oikeusviranomaiset voivat määrätä rikosentekijään sovellettavia valvontatoimenpiteitä. Hänet voidaan esimerkiksi viedä väliittömästi pois yhteisestä kodistanne, häntä voidaan kieltää menemästä paikkoihin, joissa sinä käyt säännöllisesti, tai häntä voidaan kieltää asumasta tietyissä paikoissa. Hänet voidaan myös määrätä kotiarestiin tai tutkintavankeuteen.

Sinulla on oikeus saada tietoonsi rikosentekijälle määrättyjä valvontatoimenpiteitä koskevat peruuttamis- tai muutoksenhakupyynnöt. Sinulla on myös oikeus saada tietoonsi puolustuksen esittämät vastineet sekä esittää oma kantasi (rikosprosessilain 299 §). Sinulla on myös oikeus saada tietoonsi tuomioistuimen epäillylle määrättyjä valvontatoimenpiteitä koskevat muutos-, peruuttamis- ja muutoksenhakupäätökset.

Varsinkin jos olet erityisen haavoittuvassa tilassa, alaikäinen tai tietyntyyppisten rikosten uhrin, myös muita menettelyä koskevia varotoimenpiteitä voidaan määrätä. Niitä ovat erityisesti seuraavat:

jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa ja sinulta edellytetään todistamista, sinulle taataan, että et joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä sinua pyydetä todistamaan uudestaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi;

jos olet alaikäinen, ja rikospoliisi edellyttää sinulta todistamista, sen on pyydettävä avuksi syyttäjän nimittämä ammattitaitoinen psykologi tai lastenpsykiatri (rikosprosessilain 351 § (1 ter));

jos olet alaikäinen, ja syyttäjä edellyttää sinulta todistamista, sen on pyydettävä avuksi ammattitaitoinen psykologi tai lastenpsykiatri. Jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa ja sinulta edellytetään todistamista, sinulle taataan, että et joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä sinua pyydetä todistamaan uudestaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi tutkinnan kannalta (rikosprosessilain 362 § (1 bis));

Alaikäisen todistuksen kuulee tuomari, joka voi pyytää alaikäisen perheenjäsenen tai pätevän lastenpsykologin apua. (Rikosprosessilain 498 §);

Jos jokin osapuolista sitä vaatii tai jos tuomari katsoo sen tarpeelliseksi ja osapuoli, jonka on todistettava, on alaikäinen, tuomioistuin voi määrätä valmisteluistunnon paikasta, ajankohdasta ja erityisestä menettelystä, kun tämä on tarpeen asianomaisten henkilöiden suojelemiseksi. Istunto voidaan käydä myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ulkopuolella, ja tuomioistuin voi hyödyntää erityisiä tiloja tai, jos tällaisia ei ole saatavilla, todistuksen antavan henkilön kotia;

todistajanlausunnot on tallennettava kokonaisuudessaan äänitteenä tai videona. Jos saatavilla ei ole tallennuslaitteita tai teknistä henkilöstöä, on toimitettava asiantuntijalausunnot tai kuultava teknistä neuvonantajaa.

Väkivaltarikosten tapauksessa alaikäisiä tai mielenterveysongelmista kärsiviä uhreja kuullaan uhrin tai tämän oikeusavustajan pyynnöstä käyttäen peililasia tai sisäpuhelinta.

Kuka voi suojella minua?

(Ks. edellä.)

Arvioiko joku tilanteeni sen selvittämiseksi, voiko rikosentekijä aiheuttaa minulle lisävahinkoa?

Jos erityinen suojelutarve ilmenee, laki edellyttää, että rikoksen uhrille toteutetaan yksilöllinen arviointi sen määrittelemiseksi, olisiko tälle hyötyä ja missä määrin erityistoimenpiteistä menettelyn aikana. Alaikäisiin ja/tai erityisen haavoittuviin kiinnitetään erityistä huomiota. Tuomarin tehtävänä on määrittellä, toteutetaanko osaltasi suojelutoimenpiteitä rikosoikeudellisen menettelyn aikana. Tutkinnan aikana sinua on kuultava soveltuviin tiloihin, ja kuulemisen toteuttavat pätevät ammattilaiset. Jos uhreihin kuuluu alaikäisiä, nuorisotuomioistuinta on pyydettävä arvioimaan tilanne ja suojelutoimenpiteet. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä rikoksen tekijälle vapauden rajoituksia (tutkintavankeus, kieltä mennä paikkoihin, joissa käyt säännöllisesti, poistaminen yhteisestä kodistanne) suojellakseen sinua uusilta rikoksilta. Tällaisten toimenpiteiden toteuttamisesta on kerrottava sinulle (rikosprosessilain 282 quater §). Voit myös pyytää tuomarilta, että tämä määrätessään rikosentekijän poistumaan yhteisestä kodistanne tai sen jälkeen määrää rikosentekijän myös maksamaan elatusapua (rikosprosessilain 282 bis §). Alueellisella poliisilaitoksella (*Questura*) on viranomainen, jolla on vastaavat valtuudet.

Arvioiko joku tilanteeni sen selvittämiseksi, voiko minulle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikosjutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Väkivaltarikosten alaikäisillä tai erittäin haavoittuvassa asemassa olevilla uhreilla on oikeus suojatoimenpiteisiin todistaessaan. Erityisesti voidaan toteuttaa järjestelyjä, joilla estetään uhria joutumasta tekemisiin rikosentekijän kanssa tutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana. Lisäksi, jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa, on mahdollista tallentaa lausuntosi audiovisuaalisesti, vaikka se ei olisi ehdottoman välttämätöntä.

Ohjeet siirrosta toiseen tuomioistuimeen

(rikosprosessilain 413 §): Tutkinnan kohteena olevan henkilön tai rikoksen uhrin hakemus

Tutkinnan kohteena oleva henkilö tai rikoksen uhrin voi 412 §:n 1 momentin nojalla hakea ylempään oikeusasteeseen syyttäjältä (*procuratore generale*)

määräystä, jolla se siirtää asian käsittelyä itselleen (jos syyttäjä ei nosta asiassa syytettä tai ei pyydä asian päättämistä laissa määrättyssä määräajassa tai tuomarin jatkamassa määräajassa).

Jos käsittelyn siirtämistä koskeva määräys annetaan, ylempään oikeusasteeseen syyttäjä toteuttaa tarvittavan esitutkinnan ja toteuttaa mahdolliset toimenpiteet 30 päivän kuluessa 1 momentissa tarkoitettujen hakemuksen jättämisestä.

Millaista suojeleua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrin voivat saada?

Uhrin voidaan katsoa olevan erityisen haavoittuvassa asemassa ikänsä ja henkisen tai fyysisen vajavaisuutensa perusteella ja lisäksi rikostyyppin ja asiaa koskevien menettelyjen ja olosuhteiden vuoksi. Haavoittuvuuden arvioinnissa otetaan huomioon, onko kyseessä henkilöön kohdistuva väkivaltarikos tai rotuun perustuva viharikos, liittyykö asiaan järjestäytynyttä (myös kansainvälistä) rikollisuutta tai terrorismia tai ihmiskauppaa, onko rikos seurausta syrjinnästä ja onko uhri emotionaalisesti, henkisesti tai taloudellisesti riippuvainen rikosentekijästä (rikosprosessilain 90 quater §).

Jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa, lausuntosi voidaan tallentaa audiovisuaalisesti vaikka se ei olisi ehdottoman välttämätöntä.

TODISTELUUN LIITTYVÄT VAATIMUKSET ERITYISTAPAUKSISSE – Jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa ja sinua vaaditaan todistamaan tapauksessa, joka koskee perheenjäsenen tai kumppanin tekemää pahoinpitelyä, orjuuteen alistamista tai orjuudessa pitämistä, lapsiprostituutiota, lapsipornoa, virtuaalipornoa, lapsiprostituutiotaan liittyvää matkailua, ihmiskauppaa, orjan ostamista ja myymistä, seksuaalista väkivaltaa, törkeitä rikoksia, seksuaalista kanssakäymistä alaikäisen kanssa, joukkoraiskauksia, lapsen houkuttelua tai vainoamista, , ja olet jo antanut lausunnon valmisteluistunnossa tai sinua on kuulusteltu ristiin sen henkilön kanssa, jota vastaan lausuntojasi käytetään, tai jos lausuntosi on rekisteröity kirjallisina, sinua pyydetään todistamaan ainoastaan sellaisten tosiseikkojen ja olosuhteiden osalta, joita aiemmat lausuntosi eivät koske, tai jos tuomari tai joku osapuolista katsoo, että se on erityisten vaatimusten perusteella tarpeen.

TODISTAMINEN – Jos rikospoliisi vaatii erityisen haavoittuvassa asemassa olevia uhreja todistamaan, sen on pyydettävä – myös yli 18-vuotiaiden tapauksessa – avuksi syyttäjän nimittämä ammattitaitoinen psykologi tai lastenpsykiatri. Erityisen haavoittuville henkilöille taataan, että kun todistamista

edellytetään, henkilö ei joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä häntä pyydetä todistamaan uudestaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi tutkinnan kannalta (351 §:n 1 ter momentti).

NÄYTÖN KERÄÄMINEN – Jos syyttäjä vaatii erityisen haavoittuvassa asemassa oleva uhria todistamaan, sen on – myös yli 18-vuotiaiden tapauksessa – pyydetävä avuksi ammattitaitoinen psykologi tai lastenpsykiatri. Erityisen haavoittuville henkilöille taataan, että kun todistamista edellytetään, henkilö ei joudu tekemisiin tutkinnan kohteena olevan henkilön kanssa eikä häntä pyydetä todistamaan uudestaan, ellei tämä osoittaudu aivan välttämättömäksi tutkinnan kannalta (362 §:n 1 bis momentti).

TODISTAJIEN KUULEMINEN: Sinua kuulee todistajana tuomioistuimen tuomari, joka esittää sinulle kysymyksiä ja osapuolten vastakanteet. Todistamista kuullessaan tuomari voi pyytää perheenjäsenen tai pätevän lastenpsykologin apua. Jos tuomari osapuolia kuultuaan katsoo, että sinulle voidaan esittää suoria kysymyksiä, hän määrää todistamisen tapahtuvan aiemmissa kohdissa kuvatulla tavalla. Tähän määräykseen voidaan hakea muutosta kuulemisen aikana (rikosprosessilain 498 §).

Jos osapuoli sitä pyytää tai jos tuomari katsoo tarpeelliseksi, sovelletaan 398 §:n 5 bis momentissa kuvattua menettelyä (oikeudenkäyntiä edeltävä kuuleminen, ks. jäljempänä).

OIKEUDENKÄYNTIÄ EDELTÄVÄ KUULEMINEN – (398 §:n 5 bis momentti) Jos osapuoli sitä pyytää tai jos tuomioistuimen tuomari katsoo sen tarpeelliseksi, sovelletaan seuraavia menettelyjä: jos todistamista edellytetään erityisen haavoittuvassa asemassa olevalta henkilöltä tapauksissa, jotka koskevat perheenjäsenen tai kumppanin tekemää pahoinpitelyä, orjuuteen alistamista tai orjuudessa pitämistä, lapsiprostitutiota, lapsipornoa, virtuaalipornoa, lapsiprostitutiioon liittyvää matkailua, ihmiskauppaa, orjan ostamista ja myymistä, seksuaalista väkivaltaa, törkeitä rikoksia, seksuaalista kanssakäymistä alaikäisen kanssa, joukkoraiskauksia, lapsen houkuttelua tai vainoamista, tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntiä edeltävän kuulemisen paikasta, ajankohdasta ja erityisestä menettelystä, kun tämä on tarpeen asianomaisten henkilöiden suojelemiseksi. Kuuleminen voidaan toteuttaa myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ulkopuolella, ja tuomioistuin voi hyödyntää erityisiä tiloja tai, jos tällaisia ei ole saatavilla, todistuksen antavan henkilön kotia. Todistajalausunnat on tallennettava kokonaisuudessaan äänitteellä tai videona. Jos saatavilla ei ole tallennuslaitteita tai teknistä henkilöstöä, on toimitettava asiantuntijalausunnat tai kuultava teknistä neuvonantajaa. Kuulemisesta laaditaan myös kirjallinen pöytäkirja yhteenvedon muodossa. Kirjallinen kopio tallenteesta on saatavilla vain osapuolten pyynnöstä.

Jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa ja sinua on kuultava, tuomari määrää pyynnöstäsi tai oikeusavustajasi pyynnöstä toteutettavaksi suojatoimenpiteitä (rikosprosessilain 498 §:n 4 quater momentti).

Edellä mainittuja rikoksia koskevissa menettelyissä syyttäjä voi pyytää, myös sinun tai tutkinnan kohteena olevan henkilön pyynnöstä, että todistat valmisteluistunnossa, myös tapauksissa joissa tätä ei edellytetä. Jos olet erityisen haavoittuvassa asemassa, syyttäjä voi pyytää, myös pyynnöstäsi tai tutkinnan kohteena olevan henkilön pyynnöstä, että todistat valmisteluistunnossa (rikosprosessilain 392 §).

Näytön kerääminen, joka edellyttää erityisen haavoittuvassa asemassa olevan uhrin osallistumista, voidaan toteuttaa luottamuksellisissa valmisteluistunnossa, muun muassasiksi, että et kärsisi lisähaittaa joutuessasi jatkuvasti osallistumaan oikeusprosessiin.

OIKEUSAPU – Jos olet uhrina rikoksessa, joka koskee perheenjäsenen tai kumppanin tekemää pahoinpitelyä, naisten sukuelinten silpomista, seksuaalista väkivaltaa, seksuaalista kanssakäymistä alaikäisen kanssa, joukkoraiskausta tai vainoamista, sinulla on **aina** oikeus maksuttomaan oikeusapuun, vaikka tulosi ylittäisivätkin tälle laissa vahvistetun rajan. Jos olet alaikäinen, samaa sovelletaan myös, jos olet uhrina rikoksessa, joka koskee palvelukseen tai orjuuteen alistamista tai palveluksessa tai orjuudessa pitämistä, lapsiprostitutiota, lapsipornoa, lapsiprostitutiioon liittyvää matkailua, ihmiskauppaa, orjan ostamista tai myymistä tai alaikäisen lahjontaa.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

(Ks. edellä.)

Kun rikos johtaa uhrin kuolemaan, mitkä ovat perheenjäsenten oikeudet?

Jos rikoksen uhri on menehtynyt, hänelle lain mukaan kuuluvia oikeuksia käyttävät lähimmät perheenjäsenet.

(Rikosprosessilain 90 §:n 3 momentti).

Mitkä ovat rikoksen uhrin perheenjäsenten oikeudet?

(Ks. edellä.)

Onko minulla mahdollisuus tehdä sovinto rikoksentekijän kanssa? Millä edellytyksin? Olenko turvassa sovittelun aikana?

Rikossovittelu perustuu lain tasoiseen asetukseen 274/2000. Asetuksen mukaan uhri voi nostaa rikoksen tekijää vastaan suoran kanteen ja vaatia korvausta loukatuista eduistaan. Tämä koskee ainoastaan asianomistajarikoksia, joissa voit esittää syyttämispynnön (vähemmän vakavat rikokset).

Rikossovittelun käynnistämiseksi ja toteuttamiseksi tarvitaan osapuolten suostumus, jotta voidaan päästä tyydyttävään sopimukseen. Rauhantuomari pyrkii sovitteluun osapuolien välillä mahdollisuuksien mukaan koko menettelyn ajan. Sovittelumenettelyä sovelletaan rikkomuksiin, joita luonteensa vuoksi käsitellään rauhantuomarin edessä. Niitä ovat esimerkiksi kunnianloukkaus, herjaus, päällekkäisyys, pahoinpitely, vähäiset ruumiinvammat ja vandalismi. Lisäksi rikosoikeudellisen menettelyn osapuolet tai näiden oikeusavustajat voivat hakea lain tasoisen asetuksen 274/2000 35 §:n nojalla suoraan sovittelijanvirastosta rauhantuomarin edessä käsiteltävien rikosoikeudellisten menettelyjen vaihtoehtoista toteuttamista tai hakea ratkaisua, jonka mukaan rikoksentekijä on sovittanut rikoksen hyvittämällä uhria.

Sellaisissa rikoksissa, joissa uhri voi esittää syyttämispynnön, sinulla on oikeus esittää haastehakemus, jolla rikoksentekijäksi epäilty veloitetaan tulemaan rauhantuomarin eteen. Asianomistajana sinun (tai oikeudellisen edustajasi) ja oikeusavustajasi on allekirjoitettava hakemus. Oikeusavustajasi todistaa allekirjoituksesi oikeaksi. Jos olet alle 14-vuotias, sinulla on mielenterveydellisiä ongelmia tai olet vajaavaltainen, vanhemmasi, holhoojasi tai edunvalvoijasi on allekirjoitettava hakemus. Hakemuksen jättämisellä on sama vaikutus kuin syyttämispynnön esittämisellä (21 §).

Hakemuksen jättäminen: hakemus on toimitettava etukäteen syyttäjän sihteeristöön. Sen jälkeen hakijan on toimitettava se ja todistus sen jättämisestä edellä mainittuun sihteeristöön paikallisen rauhantuomarin kirjaajalle kolmen kuukauden kuluessa rikosilmoituksesta. Jos olet jo jättänyt samaa tapahtumaa koskevan syyttämispynnön, sinun on mainittava tämä hakemuksessa, liitettävä siihen jäljennös syyttämispynnöstä sekä toimitettava toinen jäljennös syyttäjän sihteeristöön. Tässä tapauksessa rauhantuomari tilaa alkuperäisen syyttämispynnön (22 §).

Menettelyyn osallistuminen siviilikannetta ajavana: Jos haluat osallistua menettelyyn siviilikannetta ajavana asianosaisena, sinun on nostettava kanne hakemuksen jättämisen yhteydessä. Jos et nosta kannetta, on mahdollista, ettei voi osallistua oikeudenkäyntiin asianosaisena. Hakemukseen sisällytetty perusteltu vahingonkorvausvaatimus vastaa olennaisilta osin osallistumista menettelyyn siviilikannetta ajavana (23 §).

Hakemusta ei hyväksytä, jos

se jätetään myöhässä,

se esitetään muuta kuin laissa säädettyjä asioita koskevana,

se ei sisällä vaadittuja tietoja tai sitä ei ole allekirjoitettu,

tapauksen kuvaus tai todisteiden määrittely on riittämätöntä,

ei ole näyttöä ilmoituksesta syyttäjälle.

Syyttäjän vaatimukset (25 §): Syyttäjä esittää kymmenen päivän kuluessa hakemuksen jättämisestä vaatimuksensa rauhantuomarin kirjaajalle. Jos syyttäjä katsoo, että hakemusta ei voida hyväksyä tai että se on selkeästi perusteeton tai esitetty sellaisen rauhantuomarin edessä, joka ei ole alueella tuomiovaltainen, se ei hyväksy haastetta tai se nostaa syytteen, jossa se vahvistaa hakemuksessa esitetyn syytteen tai muuttaa sitä. Määräajan päätyttyä rauhantuomari aloittaa menettelyn, vaikka syyttäjä ei olisi esittänyt vaatimuksia. Jos rauhantuomari katsoo, että hakemus on otettava käsiteltäväksi tai että se on selkeästi perusteeton ja että se kuuluu hänen tuomiovaltaansa, hän antaa määräyksen, jossa osapuolia kehoitetaan saapumaan käsittelyyn 20 päivän kuluessa hakemuksen jättämisestä.

Yhden asianomistajan jättämä hakemus ei estä muita asianomistajia osallistumasta menettelyyn oikeusavustajan avustamana ja samoin oikeuksin kuin ensisijainen hakija. Asianomistajat voivat yhtyä siviilikanteeseen ennen käsittelyn julistamista avatuksi. Jos asianomistajat eivät osallistu käsittelyyn, johon saapumista koskeva määräys on asianmukaisesti toimitettu heille, tämä merkitsee luopumista oikeudesta esittää syyttämispyyntö tai perua syyttämispyyntö, jos sellainen on jo esitetty.

Käsittely oikeudessa: Viimeistään seitsemän päivää ennen määrättyä oikeuskäsittelyä syyttäjän tai sinun asianomistajana on jätettävä haastehakemus rauhantuomarin kirjaajalle asianmukaisine tiedoksianteineen.

Kun rikos on sellainen, josta voidaan jättää syyttämispyyntö, tuomari sovittelee osapuolten välillä. Sovittelun helpottamiseksi rauhantuomari voi tässä vaiheessa keskeyttää oikeudenkäynnin enintään kahdeksi kuukaudeksi. Tarvittaessa rauhantuomari voi myös hyödyntää alueen julkisten tai yksityisten sovittelutoimenpiteitä tarjoavien tahojen palveluja. Osapuolten sovittelussa esittämiä lausuntoja ei missään tapauksessa voida käyttää millään tavoin asian julkisessa käsittelyssä (29 §).

Jos sovintoon päästään, laaditaan raportti, jossa vahvistetaan syyttämispyyntöön peruuttaminen tai hakemuksen ja siihen liittyvän hyväksynnän peruuttaminen. Hakemuksen peruuttamisella on sama vaikutus kuin syyttämispyyntöön peruuttamisella.

Sovittelu voi johtaa syyttämispyyntöön peruuttamiseen, joka johtaa ilmoitukseen, että oikeudenkäynti keskeytetään kanneperusteiden puuttuessa. Lisäksi sovittelun myönteinen lopputulos, joka voi johtaa rikoksen aiheuttaman vahingon korvaamiseen, voi johtaa päätökseen, että rikos on sovitettu, koska rikosentekijä on korvannut vahingon ennen oikeuskäsittelyä tai koska rikos on luonteeltaan vähäinen.

Mistä voin löytää oikeuksiani koskevaa lainsäädäntöä?

Rikoksen uhrin suojelua koskevat säännöt esitetään rikosprosessilaissa, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevan direktiivin 2012/29/EU täytäntöönpanosta [15. joulukuuta 2015 annetussa lain tasoisessa asetuksessa 212](#), [9. marraskuuta 2007 annetussa lain tasoisessa asetuksessa 204](#), (lain tasoisen asetuksen 204/2007 täytäntöönpanosta) [23. joulukuuta 2008 annetussa asetuksessa 222](#), [7. heinäkuuta 2016 annetun lain 122](#) 11 §:ssä (väkivaltarikoksen uhreille maksettavista korvauksista annettu eurooppalaki 2015–2016) ja useissa muissa säädöksissä, jotka koskevat tiettyntyyppisten rikosten uhreja.

Päivitetty viimeksi: 13/10/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

Miten rikoksesta ilmoitetaan?

Rikosilmoitus kirjataan, kun henkilö, joka on saanut tietoonsa virallisen syytteen alaisen rikoksen, kertoo siitä syyttäjänvirastolle tai rikospoliisin virkailijalle. Rikosilmoituksen tekeminen on joissain tapauksissa vapaaehtoista, mutta pakollista useissa laissa nimenomaan määritellyissä tapauksissa.

Rikosilmoituksessa tapahtuma on kuvattava tarkkaan. Siinä on myös ilmoitettava ajankohta, jona sait rikoksen tietosi, sekä jo tiedossa olevat todisteet.

Lisäksi rikosilmoitukseen sisällytetään mahdollisuuksien mukaan henkilötiedot, asuinpaikka ja mitkä tahansa muut tiedot, jotka voivat auttaa rikoksesta epäillyn tunnistamisessa, sekä sinun henkilötietosi asianomistajana ja sellaisten henkilöiden henkilötiedot, jotka mahdollisesti voivat antaa lisätietoja sen selvittämiseksi, mitä on tapahtunut. Vaikka sinulla ei olisi antaa tietoja, jotka auttavat rikoksesta epäillyn henkilön tunnistamisessa, tämä ei estä rikosoikeudellisen menettelyn käynnistämistä, sillä voit tehdä rikosilmoituksen myös tuntemattomasta henkilöstä. Poliisiviranomaisten on toimitettava ilmoitus syyttäjänvirastoon ja ilmoitettava rikosentekijän tunnistamiseksi toteutetut tutkintatoimenpiteet.

Syyttämispyyntö on lausunto, jolla rikoksen uhriksi joutunut henkilö (tai tämän oikeudellinen edustaja) ilmaisee tahtonsa, että rikosentekijää vastaan nostetaan syyte. Se koskee rikoksia, jotka eivät ole virallisen syytteen alaisia. Lausunnossa on kuvattava tehty rikos ja ilmaistava syyttämispyyntöön esittäjän selkeä vaatimus, että rikoksesta nostetaan syyte ja syyllistä osapuolta rangaistaan. Voit peruuttaa aiemmin esittämäsi syyttämispyyntöön lukuun ottamatta tapauksia, joissa on kyse seksuaalisesta väkivallasta tai seksuaalisesta kanssakäymisestä alaikäisen kanssa. Syyttämispyyntöön peruuttaminen edellyttää sen kohteena olevan henkilön hyväksyntää. Jos tämä on syytön, hän voi haluta oikeudenkäynnissä osoitettavan, ettei hänellä ollut mitään tekemistä rikoksen kanssa.

Hakemuksella lainvalvontaviranomaisia pyydetään puuttumaan yksityishenkilöiden väliseen erimielisyyteen. Sen voi jättää toinen osapuolista tai molemmat. Saatuaan virallisen väliintulopyynnön lainvalvontaviranomainen kutsuu osapuolet tapaamiseen, jossa pyritään sovintoon ja josta laaditaan raportti. Jos rikoksen osoitetaan tapahtuneen, lainvalvontaviranomaisen on ilmoitettava siitä oikeusviranomaisille, jos kyse on virallisen syytteen alaisesta rikoksesta. Jos kyse on rikoksesta, josta voidaan esittää syyttämispyyntö, lainvalvontaviranomainen voi pyynnöstä toteuttaa riidan alustavan sovittelun. Tämä ei vaikuta oikeuteesi esittää myöhemmin syyttämispyyntö.

Rikosilmoitukset, syyttämispyyntöt ja hakemukset on jätettävä lainvalvontaviranomaiselle (alueellinen poliisin päämaja, paikallinen poliisiasema ja santarmilaitos (*Carabinieri*)). Rikosilmoituksen tai hakemuksen voi esittää myös syyttäjälle.

Miten saan tietää, millä tavoin asia etenee?

Jätettyäsi rikosilmoituksen sinulle toimitetaan tiedot, jotka koskevat viranomaisia, joilta voit pyytää asiaa koskevia tietoja, asemaasi tutkinnassa ja oikeudenkäynnissä, oikeuttasi saada tietosi oikeudenkäynnin aika ja paikka sekä syytteet ja, jos olet nostanut siviilikanteen, oikeudestasi saada tuomiosta ilmoitus sekä sen tiivistelmä. Lisäksi voit saada päivitettyä tietoa asian etenemisestä sekä merkinnöistä viralliseen rikosilmoitusrekisteriin. Sinulle kerrotaan mahdollisesta pyynnöstä päättää asian käsittelyä ja siitä, miten voit riitauttaa oikeuksiasi rikkomisen. Voit myös sopia asian peruuttamalla syyttämispyyntö, jos se on mahdollista, tai sovittelussa (rikosprosessilain (*Codice di procedura penale*) 90 bis §).

Voinko saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Kun olet ensimmäistä kertaa yhteydessä syyttävään viranomaisiin, sinulle annetaan ymmärtämälläsi kielellä tietoa oikeudestasi Italian valtion varoista maksettavaan oikeudelliseen neuvontaan ja oikeusapuun (90 bis §). Voit jättää valtion maksamaa oikeusapua koskevan hakemuksen vähävaraisille myönnettävää tukea koskevan lain säännösten mukaisesti (rikosprosessilain 98 §). Sinulla voi myös olla oikeus valtion maksamaan oikeusapuun, jos tulosi eivät ylitä laissa määriteltyä rajaa. Valtion maksaman oikeusavun saamiseksi sinun on toimitettava sitä koskeva hakemus ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen väliittömästi rikosilmoituksen jättämisen jälkeen. Syyttäjänviraston on ilmoitettava kirjallisesti tutkinnan kohteena olevalle henkilölle, että

tuomioistuimien on nimennyt hänelle puolustusasianajajan. Tämä tapahtuu, kun menettelyn ensimmäinen vaihe, johon puolustusasianajajalla on oikeus osallistua, on päättynyt ja joka tapauksessa ennen kutsua kuulusteluun tai viimeistään samaan aikaan esitutinnan loppuun saattamista koskevan ilmoituksen kanssa. Muutoin jatkotoimet ovat mitättömiä (rikosprosessilain 369 bis §).

Tähän ilmoitukseen on sisällyttävä

- tieto siitä, että rikosoikeudenkäynnissä ammattiasianajajan käyttäminen on pakollista, sekä tiedot lain takaamista oikeuksista tutkinnan kohteena olevalle henkilölle,
- tuomioistuimen nimeämän puolustusasianajajan nimi, osoite ja puhelinnumero,
- tiedot syytetyn oikeudesta nimetä oma puolustusasianajajansa sekä tieto siitä, että nimeämättä jättäminen johtaa siihen, että häntä edustaa tutkinnassa tuomioistuimen nimeämä asianajaja,
- tieto siitä, että syytetyn on maksettava tuomioistuimen nimeämän puolustusasianajajan palkkio, ellei hän täytä valtion maksaman oikeusavun vaatimuksia, sekä varoitus siitä, että jos hänet todetaan maksukyvyttömäksi, käynnistetään täytäntöönpanomenettely,
- tiedot oikeudesta tulkaukseen ja keskeisten asiakirjojen käännöksiin,
- tiedot edellytyksistä, joiden täytyessä valtion maksamaa oikeusapua voi saada.

Maksuton oikeusapu perustuu Italian perustuslain 24 §:ssä esitettyyn oikeuteen puolustukseen. Pykälän mukaan jokaisella on oikeus apuun oikeudellisen menettelyn missä tahansa vaiheessa ja millä tahansa tasolla. Sen mukaan taloudellisissa vaikeuksissa olevilla henkilöillä on oikeus saada valtion maksaman asianajajan ja asiantuntijoiden, myös teknisten neuvonantajien, tukea sekä vapautus oikeudenkäyntikustannuksista. Maksutonta oikeusapua voi saada rikosasioissa ja rikosasioihin liittyvissä siviiliasioissa, täydentävissä toimenpiteissä, kuten rikosoikeudellisessa täytäntöönpanomenettelyssä, turvaamis-, ehkäisy- ja valvontamenettelyissä sekä rikosoikeudenkäyntimenettelyistä seuraavissa siviiliasioissa.

Mahdollisuus saada maksutonta oikeusapua ei koske pelkästään Italian kansalaisia, vaan myös ulkomaalaisia, vaikka heihin kohdistuisi hallinnollinen karkotusmenettely, he eivät asuisi Italiassa tai he olisivat Italiassa asuvia valtiottomia henkilöitä.

Kaikki menettelyn osapuolet voivat hakea maksutonta oikeusapua. Tiettyjen seksuaalirikosten uhreihin ei sovelleta maksuttoman oikeusavun lakisääteisiä tulorajoja.

Valtio suojelee myös alaikäisiä, jotka voivat saada maksutonta oikeusapua. Sitä voivat saada myös esitutinnan kohteena olevat henkilöt, jotka ovat pidätettyinä tai vangittuina tai joihin sovelletaan oikeudenkäyntiä edeltävää säilöönnottoa.

Maksuttoman oikeusavun saaminen edellyttää, että tulosi eivät ylitä lakisääteistä enimmäismäärää, joka on 11 369,24 euroa. Enimmäismäärää korotetaan jokaisen kansasi asuvan henkilön osalta 1 032,90 eurolla.

Voiko rikoksen uhri saada korvauksia kuluista (jotka aiheutuvat osallistumisesta rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin)? Millä ehdoilla?

Maksuton oikeusapu perustuu Italian perustuslain 24 §:ssä esitettyyn puolustautumisoikeuteen. Pykälän mukaan kuka tahansa, joka täyttää (vaikeaa taloudellista tilannetta koskevat) vaatimukset, on oikeutettu saamaan missä tahansa menettelyn vaiheessa tai missä tahansa oikeusasteessa asianajajan ja asiantuntijoiden, myös teknisten neuvonantajien, apua valtion kustannuksella. Pykälässä säädetään myös vapautuksesta oikeudenkäyntikustannuksista.

Voinko valittaa, jos juttuani ei viedä oikeuteen?

Jos vastustat pyyntöä lopettaa asian käsittely, pyydät esitutinnan jatkamista. Sinun on ilmoitettava lisätutkinnan aihe ja sitä koskeva näyttö, tai vastustuksesi jätetään tutkimatta. Jos vastustuksesi jätetään tutkimatta ja ilmoitus rikoksesta on perusteeton, tuomari määrää perustellulla määräyksellä asian käsittelyn lopettamisesta ja palauttaa asiakirjat syyttäjänvirastoon. Jos pyyntöä ei hyväksytä, tuomari määrää pidettäväksi erityisen istunnon (*udienza in camera di consiglio*) ja ilmoittaa siitä syyttäjänvirastolle, sinulle ja tutkinnan kohteena olevalle henkilölle. Tuomari ilmoittaa myös muutoksenhakutuomioistuimen (*Corte di Appello*) yleiselle syyttäjälle, että istunnon ajankohta on vahvistettu. Jos tuomari *camera di consiglio* -istunnon jälkeen katsoo, että tutkintaa on jatkettava, hän esittää syyttäjänvirastolle määräyksellä määräjajan, johon mennessä tutkinta on saatettava loppuun. Määräajasta ei voi neuvotella. Jos tuomari ei hyväksy pyyntöä lopettaa asian käsittely, hän määrää syyttäjänviraston laatimaan syytteen kymmenen päivän kuluessa. Tuomari antaa kahden päivän kuluessa syytteen nostamisesta määräyksen valmistelemaan istunnon aikataulusta.

Jos olet väkivaltarikoksen uhri, sinulla on myös aina oikeus saada tietoonsi pyyntö lopettaa asian käsittely, vaikka et erityisesti pyytäisi ilmoittamista.

Ilmoituksen saatuaasi sinulla on 20 päivää aikaa tutustua asiakirjoihin ja esittää perusteltu hakemus esitutinnan jatkamisesta (rikosprosessilain 408 §:n 3 bis momentti).

Voinko osallistua oikeudenkäyntiin?

Rikoksen uhrina voit nimetä oikeusavustajan harjoittamaan sinulle kuuluvia oikeuksia. Varmistaaksesi, että saat lakisääteiset tiedoksiannot, ja voidaksesi harjoittaa tiettyjä oikeuksia sinun on ilmoitettava osoitteesi. Sinun on myös ilmoitettava mahdolliset osoitteenmuutokset rikosoikeudellisen menettelyn aikana. Jos sinulla on oikeusavustaja, näitä tietoja ei tarvitse toimittaa, sillä kaikki ilmoitukset toimitetaan avustajalle.

Sinulla on oikeus esittää kirjelmia ja ilmoittaa todistusaineistosta sekä tutkintavaiheessa että oikeudenkäynnin aikana (rikosprosessilain 90 bis §). Voit myös tutustua virallisen rikosilmoitusrekisterin merkintöihin (rikosprosessilain 335 §). Sinulle on ilmoitettava, kun asiantuntija-arvioinnit, joita ei voida toistaa, saadaan päätökseen (rikosprosessilain 360 §). Voit myös pyytää valmisteluistunnossa syyttäjänvirastoa hankkimaan todistusaineistoa. Voit pyytää, että sinulle ilmoitetaan mahdollisesta tutkinnan keskeyttämisestä tai asian käsittelyn päättämistä koskevasta pyynnöstä. Voit tehdä tämän rikosilmoitusta jättäessäsi tai myöhemmin. Sinun on erikseen pyydettävä, että sinulle ilmoitetaan tutkinnan keskeyttämisestä (rikosprosessilain 406 §) tai asian käsittelyn päättämistä koskevasta pyynnöstä (rikosprosessilain 408 §). Sinulla on oikeus saada tietoonsi oikeudenkäynnin paikka, päivämäärä sekä ensimmäisen käsittelyn aloitusaika. Myöhempien käsittelyjen osalta näitä ei ilmoiteta sinulle, ja sinun on itse selvitettävä niiden ajankohdat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta. Sinun ei ole pakko olla läsnä tuomioistuinkäsittelyssä muutoin kuin todistajana. Kun tutkinta on saatettu päätökseen, sinulla on oikeus saada tutustua kaikkiin asiaan liittyviin asiakirjoihin ja tehdä niistä jäljennöksiä. Näin et kuitenkaan yleensä voi tehdä tutkinnan aikana, mutta syyttäjänvirasto voi antaa siihen luvan, jos siihen on erityinen syy.

Rikoksen uhrina voit pyytää rikosoikeudenkäynnissä korvausta ja osallistua oikeudenkäyntiin siviilikannetta ajavana asianosaisena.

Mikä on uhrin virallinen rooli oikeudenkäynnissä? Onko hän esimerkiksi uhri, todistaja, asianosainen vai toissijaisen syyteoikeuden käyttäjä? Voiko hän valita roolinsa itse?

Rikoksen uhrilla on kaikki edellä mainitut oikeudet. Lisäksi sinua voidaan kuulla oikeudessa todistajana, ja jos sinulla on oikeus vaatia korvausta rikoksen aiheuttamasta vahingosta, voit ajaa asianosaisena siviilikannetta.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Tämän vaikuttamatta siihen, mitä edellä on esitetty oikeuksistasi ja eduistasi rikoksen uhrina, jos olet myös todistaja, sinuun sovelletaan seuraavia sääntöjä. Todistajan on pakko todistaa ja noudattaa tuomarin antamia ohjeita menettelyvaatimusten osalta. Sinun on myös puhuttava totta. Sinun ei tarvitse paljastaa mitään sellaista, mikä voisi johtaa rikossyytteesen sinua vastaan. Jos istuntopäivänä ilmenee ongelma, joka tekee osallistumisesi mahdottomaksi, sinun on ilmoitettava tästä hyvissä ajoin ja kerrottava poissaolosi syy. Jos tuomari katsoo poissaolosi perustelluksi, hän esittää kutsun myöhempään käsittelyyn. Jos et useista kutsuista huolimatta ilman perusteltua syytä tule paikalle sinulle voidaan osoittaa pakollinen saattaja. Sinulle voidaan myös määrätä sakko, joka on maksettava hallinnollisten sakkojen toimistoon (*cassa delle amende*). Voit myös joutua korvaamaan poisjäämisestäsi seuranneet, rikosprosessilain 133 §:ssä

tarkoitettujen kustannukset. Sinun on vastattava esitettyihin kysymyksiin todenmukaisesti. Rikosprosessilain 372 §:ssä säädetään rangaistuksista todistajille, jotka kieltäytyvät vastaamasta, antavat väärää tietoa tai eivät kerro tietojaan. Yhteistyöhaluttomalle todistajalle voidaan määrätä vankeusrangaistus. Todistajaa ei voida ottaa säilöön käsittelyn aikana. Jos perut väärän tiedon tai vahvistat totuuden ennen tuomion julistamista, sinua ei voida syyttää rikoksesta. Rangaistusta ei määrätä, jos annat väärän todistuksen pelastaaksesi itsesi tai lähisukulaisen rikostuomiolta (rikosprosessilain 384 §).

Voiko uhri antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Rikoksen uhrina voit esiintyä myös todistajana. Lausumaasi voidaan käyttää näyttönä syytetyn tuomitsemisessa, jos ne todetaan sekä objektiivisesti että subjektiivisesti uskottaviksi. Tuomari voi arvioida vapaasti todistustasi, ja lausumasi voi jopa yksinään muodostaa perustan syytetyn tuomiolle. Todistajana sinun on puhuttava totta, mutta sinun ei tarvitse todistaa itseäsi vastaan (oikeus vaieta). Syytetyn lähisukulaisien ei ole pakko todistaa, elleivät he itse jätä rikosilmoitusta tai syyttämispyyntöä tai he tai heidän lähisukulaisensa ole oikeudenkäynnin aiheena olevan rikoksen uhreja. Voit myös kieltäytyä vastaamasta kysymyksiin, joista voisi paljastua ammattisalaisuus. Jos annat lausuntoja esitutinnan aikana, voit olla oikeutettu erilaisiin suojaaviin toimenpiteisiin.

Mitä tietoja uhrille annetaan oikeudenkäynnin aikana?

(Ks. edellä.)

Onko minulla mahdollisuus tutustua tuomioistuimen asiakirja-aineistoon?

Syyttäjänvirasto kirjaa välittömästi viraston ylläpitämään rikosilmoitusrekisteriin kaikki tietoonsa saamansa ilmoitukset rikoksista tai omasta aloitteestaan paljastamansa rikokset ja samaan aikaan tai heti kun se on mahdollista, rikoksesta epäillyn henkilön nimen. Jos tapauksen oikeudellinen luonnehdinta muuttuu esitutinnan aikana tai jos yksityiskohtaiset seikat osoittautuvat erilaisiksi, syyttäjänvirasto päivittää rekisteritietoja. Rekisteriin merkityt tiedot toimitetaan rikoksesta syytetyille henkilöille, sinulle rikoksen uhrina sekä pyydettyinä oikeusavustajille. Kun virallisesta rikosilmoitusrekisteristä pyydetään tietoja, syyttäjänviraston sihteeristö toimittaa pyydettyt tiedot, jos ne on rekisteriin kirjattu eikä tietojen antamiselle ole esteitä. Muutoin se ilmoittaa, että rekisteriin ei ole kirjattu annettavia tietoja. Jos tutkintaan liittyy erityisvaatimuksia, syyttäjänvirasto voi päättäessään pyyntöön vastaamisesta määrätä perustellulla määräyksellä, että tiedot pidetään salaisina enintään kolme kuukautta. Tätä määräaikaa ei voida jatkaa (rikosprosessilain 335 §). Perheenjäsenen tai kumppaniin kohdistuvaa väkivaltaa tai vainoamista koskevassa asiassa syyttäjänvirasto ilmoittaa, jos se ei pyydä asian käsittelyn päättämistä, joko oikeudelliselle edustajallesi tai, jos sinulla ei ole sellaista, sinulle itsellesi, että esitutkinta on saatettu päätökseen (rikosprosessilain 415 bis §).

Päivitetty viimeksi: 13/10/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

Voiko uhri hakea tuomioon muutosta?

Uhrilla on itsenäinen valitusoikeus vain, jos hän osallistuu oikeudenkäyntiin asianomistajana. Tämä oikeus on kuitenkin rajoitettu koskemaan ainoastaan hänen omien siviilioikeudellisten etujensa puolustamista.

Lain 46/2006 nojalla asianomistajalla ei enää ole yleistä muutoksenhakuoikeutta, joten hän voi hakea muutosta vain ylimmästä oikeusasteesta (*Corte di Cassazione*).

Asianomistaja voi hakea muutosta seuraavissa tapauksissa:

Muutoksenhaku koskee niitä tuomiolauselmaan osia, jotka koskevat siviilikannetta.

Muutoksenhaku koskee oikeudenkäynnissä annettua vapauttavaa tuomiota, ja muutosta haetaan vain siviilioikeudellisten etujen osalta.

Muutoksenhaku koskee niitä tuomiolauselmaan osia, joissa määrätään hakijan oikeudesta vahingonkorvauksiin ja kulukorvauksiin.

Mitkä ovat uhrin oikeudet tuomion antamisen jälkeen?

Tuomion uudelleen käsittelyn osalta rikoksen uhrilla, joka osallistui asianomistajana siihen oikeudenkäyntiin, jonka tuloksena uudelleen käsittelypyynnön kohteena oleva tuomio annettiin, on oikeus käsittelyn alettua neuvotella pyynnön hyväksyttävyydestä. Tämä on mahdollista myös tapauksissa, joissa ylimääräisen muutoksenhauksen kohteena on sovintoratkaisu, kun kyseisessä oikeudenkäynnissä on vahvistettu mahdollisuus hakea ja saada ratkaisu, jossa vastaaja tuomitaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Onko uhrilla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Lain tasoisessa asetuksessa (*decreto legislativo*) nro 9, annettu 11. helmikuuta 2015, säädetään direktiivin 2011/99/EU täytäntöönpanosäännöistä. Direktiivi perustuu vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen, ja siinä säädetään eurooppalaisesta suojelumääräyksestä, jolla taataan, että suojelutoimenpiteet henkilön suojelemiseksi rikokselta, joka voi vahingoittaa häntä tai vaarantaa hänen henkensä, ruumiillisen ja henkisen koskemattomuutensa, ihmisarvonsa, henkilökohtaisen vapautensa tai seksuaalisen koskemattomuutensa, pidetään voimassa myös silloin, kuin kyseinen henkilö muuttaa toiseen jäsenvaltioon. Direktiivissä täsmennetään, että eurooppalainen suojelumääräys voidaan antaa vain, jos määräyksen antaneessa valtiossa on aiemmin määrätty suojelutoimenpide, jolla vaaraa aiheuttavalle henkilölle on asetettu yksi tai useampi seuraavista kielloista tai rajoituksista: kielto mennä tietyille paikkakunnille, tiettyihin paikkoihin tai määritellyille alueille, joilla suojeltava henkilö asuu tai vieraillee; kielto pitää yhteyttä suojeltavaan henkilöön tai rajoittaa tällaista yhteydenpitoa; kielto lähestyä suojeltavaa henkilöä määriteltäviä etäisyyksiä lähemmäksi tai rajoittaa tällaista lähestymistä. Vastaanotettuaan eurooppalaisen suojelumääräyksen täytäntöönpanojäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä tunnustettava määräys ja tehtävä päätös minkä tahansa sellaisen toimenpiteen määräämisestä, joka olisi vastaavanlaisessa tapauksessa sen kansallisen lainsäädännön mukaan käytettävissä suojeltavan henkilön suojelemisen varmistamiseksi.

Mitä tietoja uhrille annetaan siinä tapauksessa, että rikosentekijä tuomitaan?

Tehtyään päätöksen tuomari laatii ja allekirjoittaa tuomiolauselmaan sekä laatii tiiviin selonteon niistä tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista, joihin tuomio perustuu. Tuomio julkistetaan oikeuden istunnossa lukemalla tuomiolauselma. Perustelujen ja tuomiolauselmaan lukeminen vastaa tuomion tiedoksi antamista kuulemisessa läsnä oleville osapuolille tai sellaisiksi katsottaville. Tuomari antaa tuomion, jos vastaaja on syyllinen asianomaiseen rikokseen ilman perusteltua epäilyä. Annettuaan tuomion tuomari panee täytäntöön rangaistuksen ja mahdolliset turvatoimenpiteet. Jos tuomittu on maksukyvytön, tuomari tuomitsee vahingonkorvausvelvollisen maksamaan sakon. Lisäksi tuomittu velvoitetaan maksamaan oikeudenkäyntikulut. Tuomari määrää tuomion julkaisemisesta lehdistä asianomistajan pyynnöstä tuomitun, ja tarvittaessa myös siviilioikeudellisesti vastuussa olevan henkilön, kustannuksella. Tuomio sisältää seuraavat kohdat:

otsikossa tekstin *in nome del popolo italiano* ("Italian kansan nimissä") sekä tuomion antaneen viranomaisen tiedot vastaajan henkilötiedot tai muut tiedot, joiden avulla hänet voidaan tunnistaa, sekä yleiset tiedot muista yksityisistä osapuolista syyte

tiedot asianosaisten vaatimuksista

tiivis selonteko niistä tosiseikoista ja oikeudellisista seikoista, joihin päätös perustuu, sekä tiedot päätöksen perusteena olleista todisteista ja selvitys syistä, joiden perusteella tuomari toteaa vastakkaisen näytön epäluotettavaksi

tuomiolauselma, jossa mainitaan sovellettavat lainkohdat

päiväys ja tuomarin allekirjoitus.

Tuomio jätetään tuomioistuimen kansliaan julkaisemisen jälkeen. Jos tuomiota ei ole julkaistu kolmenkymmenen päivän kuluessa tuomion antamisesta tai muuhun sellaiseen määräaikaan mennessä, joka on viimeistään yhdeksäntenäkymmenentenä (90) päivänä tuomion antamisesta, ilmoitus tuomion jättämisestä kansliaan toimitetaan syyttäjälaitokselle ja yksityisille osapuolille, joilla on valitusoikeus. Lisäksi ilmoitus toimitetaan vastaajan asianajajalle tuomion kansliaan jättämisen jälkeen.

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikoksentehtyjä vapautuu (myös ennen määräaikaan tai ehdonalaan) tai pakenee vankilasta?

Rikosoikeudenkäyntilain (*codice di procedura penale*) 90b pykälässä säädetään, että henkilöön kohdistuvan väkivaltarikoksen uhrille on hänen pyynnöstään annettava välittömästi tiedoksi määräykset, joilla vastaaja tai tuomittu vapautetaan vankilasta tai joilla tätä koskevan turvaamistoimenpiteen soveltaminen keskeytetään, sekä tieto siitä, että vastaaja tai tuomittu on paennut tai kieltäytyy noudattamasta tuomiota.

Voiko uhri osallistua vapauttamista tai ehdonalaan pääsää koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Tällaista tarkoitusta varten ei ole säädetty uhrin ennakokohdeamisesta.

Päivitetty viimeksi: 13/10/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

4 - Korvaus

Miten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksentehtyjältä? (esim. viemällä asian oikeuteen, nostamalla vahingonkorvauskanteen tai aloittamalla liittämismenettely)

Vahinkoa kärsinyt osapuoli voi hakea vahingonkorvausta rikoksen vuoksi annetun tuomion perusteella. Lain mukaan hän voi hakea sitä kahdella tavalla:

Hän voi osallistua asianomistajana rikosoikeudenkäyntiin rikoksentehtyjää vastaan.

Hän voi nostaa erillisen siviilikanteen.

Vahinkoa kärsinyt osapuoli valitsee itse, kumpaa keinoa käyttää, sillä Italian lainsäädännössä rikos- ja siviilioikeudenkäynnit katsotaan erillisiksi prosesseiksi.

Vahinkoa kärsinyt voi vasta oikeudenkäynnin vireillepanon jälkeen tai oikeudenkäynnissä (käsitellyssä) asianajajan avustamana osallistua prosessiin asianomistajana ja varsinaisena asianosaisena, jolla on täysimääräiset puolustautumisoikeudet. Rikostuomioistuimien määrää tuomioissaan asianomistajalle maksettavan ennakkomaksun. Määräys on välittömästi täytäntöönpanokelpoinen. Lopullisesta täysimääräisestä vahingonkorvauksesta päätetään siviilituomioistuimissa sen jälkeen, kun rikostuomiosta on tullut lainvoimainen.

Vaihtoehtoisesti vahinkoa kärsinyt osapuoli voi nostaa erillisen siviilikanteen ja vaatia korvausta rikoksentehtyjän (toiminnan) aiheuttamasta vahingosta.

Tuomioistuimien tuomitsi rikoksentehtyjän maksamaan uhrille vahingonkorvausta tai muun korvauksen. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksentehtyjä maksaa korvauksen?

Määrätessään rikoksentehtyjän maksamaan korvausta asianomistajalle aiheutuneesta vahingosta tuomioistuimien voi toimia kolmella eri tavalla: se voi määrätä vahingonkorvauksen maksamisesta, yleisestä korvauksesta tai ennakkomaksun maksamisesta.

Uhrin kannalta paras vaihtoehto on, jos tuomioissa määrätään vahingonkorvauksen täysimääräisestä maksamisesta. Tällöin tuomitulle voidaan antaa tiedoksi tuomio ja maksuehdot (*atto di precetto*). Jos tuomittu ei noudata maksuehdotusta, voidaan aloittaa pakkotäytäntöönpano (*esecuzione forzata*). (Tällöin on suositeltavaa aina ensiksi tehdä selvitys velallisen omaisuudesta, josta saatava voidaan periä.)

Jos korvaustuomiota ei nimenomaisesti ole julistettu väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoiseksi, pakkotäytäntöönpanon ehtona on, että tuomio on lopullinen eli siitä ei ollut valitettu määräajan kuluessa.

Maksuehdotus voidaan antaa tiedoksi yhdessä tuomion kanssa myös siinä tapauksessa, että tuomioissa määrätään ennakkomaksun maksamisesta.

Ennakkomaksu julistetaan aina välittömästi täytäntöönpanokelpoiseksi. Summa ei kuitenkaan aina ole uhrin kannalta riittävä. Jos se katsotaan riittämättömäksi, uhrin on pantava vireille siviilioikeudenkäynti, jossa vahvistetaan jäljellä oleva vahinko ja rikoksentehtyjälle määrätään uusi tuomio.

Siviilioikeudenkäynti on aina välttämätön kolmannen vaihtoehdon kohdalla, eli kun rikostuomioistuimien on tuominnut rikoksentehtyjän vain yleiseen vahingonkorvaukseen vahvistamatta summaa riittämättömän näytön vuoksi.

Jos rikoksentehtyjä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa ennakkoa? Millä ehdoin?

Italian valtiolla on direktiivin 2004/80/EY, joka on pantu täytäntöön Italiassa edellä mainituilla säännöksillä, nojalla velvollisuus taata, että sen alueella tehtyjen tahallisten väkivaltarikosten (murha, vaikean ruumiinvamman tuottaminen, seksuaalinen väkivalta) uhreiksi joutuneet Italian kansalaiset ja maassa oleskelevat ulkomaalaiset saavat riittävän ja oikeudenmukaisen vahingonkorvauksen (tai ainakin muun korvauksen) aina kun rikoksentehtyjä on jäänyt tuntemattomaksi tai välttelyt oikeudenkäyntiä, ja (joka tapauksessa) aina kun rikoksentehtyjällä, tai jos hän on kuollut, hänen omaisillaan, ei ole varaa korvata uhrille tälle aiheutunutta vahinkoa.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

(Ks. edellä.)

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksentehtyjä ei tuomitse?

Rikostuomioistuimissa annettu vapauttava tuomio ei estä sitä, etteikö vahinkoa kärsinyt osapuoli voisi nostaa vahingonkorvauskannetta siviilituomioistuimissa, ellei hän luopunut korvauksen hakemisesta osallistumalla prosessiin asianomistajana.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Kun vahinkoa kärsinyt osapuoli osallistuu rikosoikeudenkäyntiin asianomistajana ja hakee vahingonkorvausta, tuomioistuimien ratkaisee tuomiota julistaessaan myös yksityisoikeudelliset vaatimukset rikosoikeudenkäyntilain 533 pykälän nojalla. Tapauksissa, joissa on näyttöä rikoksella aiheutetusta vahingosta mutta ei vahingon laajuudesta rikosoikeudenkäyntilain 539 pykälässä tarkoitetulla tavalla, tuomari antaa yleisen tuomion siviilioikeudellisesta vastuusta ja siirtää asian siviilituomioistuimen ratkaistavaksi. **Asianomistaja voi kuitenkin pyytää rikostuomioistuinta määräämään ennakkomaksun vahingon niiltä osin, joilta näyttö katsotaan jo saaduksi.** Alustavassa tuomioissa määrätään rikoksentehtyjän ja siviilioikeudellisesta vastuusta olevan henkilön maksettavaksi **rahamäärä alustavana korvauksena aiheutuneesta vahingosta ennen lopullista ratkaisua.** Määräys on välittömästi täytäntöönpanokelpoinen. Alustavassa tuomioissa, asianomistajan nimenomaisesti pyynnöstä, perustellaan rikoksentehtyjälle määrätyn ennakkomaksun maksaminen, kun tuomioistuimien katsoo, että vahingonkorvausvelvollisuuden olemassaolosta on saatu näyttö myönnetyn ennakkomaksun määrän osalta. Näin toimitaan myös rikostuomioistuimissa, sillä ennakkomaksun suorittamiseksi ei ole välttämätöntä toimittaa näyttöä itse vahingon määrästä, vaan riittää, että on saatu varmuus vahingon olemassaolosta maksuunpannun summan osalta (kassaatiotuomioistuimien tuomio nro 12634/2001, *Cass. pen. n. 12634/2001*)

Päivitetty viimeksi: 13/10/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Olen rikoksen uhri – mihin minun on otettava yhteyttä saadakseni apua ja tukea?

Uhrille annetaan tietoa alueen terveysasemista, perhekodeista, väkivallan uhrien tukikeskuksista ja turvakodeista hänen ymmärtämällään kielellä heti, kun hän on ensi kertaa yhteydessä syyttäjäviranomaiseen. Jos uhrien joukossa on alaikäisiä, asiasta on ilmoitettava nuorisotuomioistuimeen (*Tribunale per i minorenni*), joka arvioi tilanteen ja päättää tarvittavista suojoitoista. Lainvalvontaviranomaisilla on velvollisuus saattaa uhri yhteyteen seuraavien tahojen kanssa milloin tahansa hänen sitä pyytäessään:

uhrien tukipalvelut

erikoistuneet oikeusapuviranomaiset

asianajajaneuvostot

kansalaisjärjestöt

oikeusaputoimistot, oikeuslääketieteen palvelut

oikeusavun alalla toimivat valtion viranomaiset (oikeusministeriö, sisäministeriö).

Rikoksen uhrien neuvontapalvelut

Kansalaisjärjestöt – yhdistykset, järjestöt ja muut tahot, jotka tarjoavat oikeusapua rikoksen uhreille:

Ammattijärjestöt: CGIL (*Confederazione Generale Italiana del Lavoro*), CISL (*Confederazione Italiana Sindacati Lavoratori*) ja UIL (*Unione Italiana del Lavoro*)

Associazione Libera -yhdistys – 0832 683429-683430

Naisten turvakodit, Rooma – 06 6840 172006

Kuluttajajärjestöt

Vanhusten oikeuksia puolustavien yhdistysten kansallinen verkosto (*ADA Nazionale*) – 06 48907327

Väkivallan uhrien Dafne-tukiverkosto – 011 5683686

Ihmiskaupan uhrien tukipuhelin – 800 290 290

Väkivallan uhrien tukipuhelin – 1522

Syrjinnän uhrien tukipuhelin – 800 90 10 10

Sukupuolielinten silpomisen uhrien tukipuhelin – 800 300 558

Terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden uhrien tukipuhelin – 06.46548373, 06.46548374, 06.46548375

Mafiaan liittyvien rikosten uhrien tukipuhelin – 800 191 000

Kristityksen ja koronkiskonnan uhrien tukipuhelin – 800-999-000

Kaikilla kielillä palveleva tukipuhelin syrjinnästä ja rasismista ilmoittamista varten – 800 90 10 10

Alaikäisten päivystävä puhelin – 114

Voiko uhri saada tukea maksutta?

Tuki on maksutonta.

Millaista tukea rikoksen uhri voi saada valtiolta tai viranomaisilta?

Väkivaltarikos voi aiheuttaa uhrille vakavia seurauksia. Uhri voi hakea apua paikallisista terveyspalveluista (*Azienda Sanitaria Locale, ASL*) (esim. perhekeskuksesta) ja kunnallisista palveluista (esim. sosiaalipalvelusta). Jos uhrien joukossa on alaikäisiä, asiasta on ilmoitettava nuorisotuomioistuimeen (*Tribunale per i minorenni*), joka arvioi tilanteen ja päättää tarvittavista suojoitoista. Poliisiviranomaisilla (kuten karabiniereilla, valtionpoliisilla ja paikallispoliisilla) on velvollisuus saattaa uhri yhteyteen edellä mainittujen tahojen kanssa milloin tahansa hänen sitä pyytäessään. Joillakin väkivallan uhrien tukikeskuksilla on turvataloja, joihin uhrin voi mennä vakavissa tapauksissa majoittua päästäkseen suojaan mahdollisesti toistuvalla väkivallalla. Tietoja väkivallan uhrien tukikeskuksista ja/tai yhteyden niihin voi saada myös soittamalla ilmaisnumeroon 1522, jota hallinnoi ministerineuvoston kanslia. Vaikeassa tilanteessa oleva uhri voi myös pyytää apua tukiviranomaiselta (*amministratore di sostegno*). Tukiviranomainen toimii siviiliasioiden tuomioistuimen (*Tribunale civile*) holhousasioita käsittelevän tuomarin alaisuudessa, ja sen tehtävänä on auttaa maksutta (myös tilapäisesti) vaikeassa tilanteessa olevia henkilöitä huolehtimaan tarpeistaan. Uhri voi esittää pyynnön suoraan siviiliasioiden tuomioistuimeen tai kertoa vaikeuksistaan paikkakunnan sosiaalipalvelussa, jotta nämä voivat ilmoittaa asiasta yleisen syyttäjän viraston siviiliasioita käsittelevään toimistoon (*Pubblico Ministero degli affari civili*). Tämä voi puolestaan panna vireille menettelyn uhrin puolesta.

Millaista tukea uhri voi saada kansalaisjärjestöiltä?

Kansalaisjärjestöt tarjoavat monenlaista tukea, kuten psykologista tukea, tilapäismajoitusta esimerkiksi turvakodeissa, oikeusapua ja -neuvontaa sekä aineellista tukea, ja toimittavat välttämätöntä aineellista apua.

Päivitetty viimeksi: 13/10/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.